

N:o 22.

Ank. till Riksd. Kansli den 3 Febr. 1883, kl. 3 e. m.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående anslag till godtgörande af kostnaderna för Sveriges deltagande i en internationel utställning af grufmateriel m. m. i Madrid samt en internationel fiskeriutställning i London; gifven Stockholms slott den 8 Januari 1883.

Under återopande af hvad i hofföljande protokoll öfver civilärenden förmåles, vill Kongl. Maj:t härmed i nåder föreslå Riksdagen att till godtgörande af kostnaderna för Sveriges deltagande i dels en internationel utställning af grufmateriel m. m. i Madrid och dels en internationel fiskeriutställning i London anvisa ett anslag på extra stat för år 1884 af tillhopa etthundrafem tusen kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas Riksdagens vederbörande Utskott; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

Fredrik Hederstierna.

Utdrag af protokollet öfver civilärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i Statsrådet å Stockholms slott den 8
Januari 1883.

Närvarande:

Hans Excellens Herr Statsministern Grefve POSSE,
Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena Friherre HOCHSCHILD,
Statsråden: LOVÉN,
VON STEYERN,
Friherre VON OTTER,
HEDERSTIERNA,
HAMMARSKJÖLD,
RICHERT,
THEMPTANDER,
RYDING.

Departementschefen Statsrådet Hederstierna anförde i underdånighet:

»Hos Eders Kongl. Maj:t anhåller jag att få anmäla frågan om anslag till godtgörande af kostnaderna för Sveriges deltagande i den internationella utställningen af grufmateriel äfvensom af maskiner och redskap för glas- och porslins- samt lergods-tillverkning i Madrid och i den internationella fiskeriutställningen i London, båda utställningarne afsedda att öppnas under förra hälften af innevarande år.

Härvid torde det tillåtas mig att först erinra om de af Eders Kongl. Maj:t, beträffande deltagandet i dessa utställningar, fattade beslut och hvad vidare i frågan förekommit.

Uti underdånig skrifvelse den 2 Februari 1882 anmälde Eders Kongl. Maj:ts beskickning i Madrid, att en internationel utställning af grufmateriel m. m. vore ämnad att under samma år ega rum derstädes samt tillkännagaf dervid, att då tillfälle sällan torde yppas att genom utställning göra den spanska marknaden mera allmänt bekant med de artiklar, som den svenska industrien kunde erbjuda densamma, beskickningen under hand inhemtat åtskilliga mera framstående grufvearkitekters och fabrikanters af keramiska alster härstädes tankar i detta ämne, dervid samtliga uttalat sin öfvertygelse om nyttan af Sveriges deltagande uti utställningen, samt att, hvad särskildt beträffade svensk grufmateriel, Sveriges nu varande framskridna ståndpunkt inom grufkonsten ingåfve förhoppning, att Spanien efter en närmare bekantskap med svenska fabrikat inom denna industrigren skulle kunna blifva en god afnämare af desamma, men att flertalet af de verkstäder, som kunde komma att deltaga i utställningen, syntes rygga tillbaka för de kostnader, som vore förknippade med utställningsföremålens långa transport samt uppställning och ordnande på platsen.

Denna skrifvelse öfverlemnades till Kommerskollegium för yttrandes afgifvande; och förklarade kollegiet i utlåtande af den 28 Februari 1882 att, då med anledning af inkomna yttranden från ett större antal idkare af bergsbruk och egare af mekaniska verkstäder deltagande i utställningen syntes vara att förvänta af svenska näringsidkare, och då ett sådant deltagande otvifvelaktigt skulle bidraga till spridande af kännedom om de med utställningen afsedda tillverkningar, som här i riket tillverkades, och derigenom afsättning i Spanien af dylika artiklar skulle kunna beredas, hvilket obestriddigen vore af vigt för den svenska industriens främjande, kollegiet ansåg sig böra förorda att för underlättande af svenska industriidkares deltagande i utställningen anslag måtte anvisas, att användas såsom bidrag till bestridande af kostnaderna för ändamålet.

Sedan härefter beskickningen i Madrid uti en senare, den 23 Mars 1882, inkommen skrifvelse meddelat dels att utställningen i Madrid, enligt spanska regeringens tillkännagifvande, dåmera vore att betrakta såsom helt och hållet officiel, och att densamma blifvit uppskjuten till den 1 April innevarande år, dels ock att, sedan Kommerskollegiet afgaf sitt utlåtande, ytterligare ett icke obetydligt antal industriidkare tillkännagifvit sin önskan att deltaga i utställningen, behagade Eders Kongl. Maj:t den 24 Mars 1882 besluta att, med afseende å den stora betydelse för den svenska jernhandteringen, utställningen i Madrid komme att ega, Sverige skulle deltaga i densamma, samt förordnade Professoren vid

Tekniska högskolan O. G. Nordenström att vara Sveriges kommissarie vid utställningen.

Till åtlydnad af Eders Kongl. Maj:ts åt Professoren Nordenström tillika meddelade nådiga befallning har Professoren Nordenström under 1882 års vår besökt Spaniens förnämsta grufdistrikt, och har Nordenström, enligt hvad hans öfver resan afgifna berättelse gifver vid handen, dervid vunnit den öfvertygelse, att deltagande i utställningen borde för den svenska jernhandteringen medföra väsentligt gagn genom att för densamma bereda ökade tillfällen till afsättning på ett land med så betydande konsumtionsförmåga som Spanien.

Slutligen har Professoren Nordenström uti en den 27 December 1882 afgifven promemoria meddelat, att omkring 50 svenska industriidkare anmält sig till deltagande i utställningen, och att den utmärkta beskaffenheten af de alster, som från de af desse industriidkare representerade etablissement utsändes i marknaden, utgjorde en säker borgen därför, att vårt land skulle intaga ett synnerligt framstående rum vid ifrågavarande internationella täflan — ett förhållande, hvaraf de bästa resultat med afseende på en lönande export till Spanien af vår jernindustris alster vore att emotse.

Uti officiell skrifvelse af den 28 April 1882 hade härvarande storbritanniske Minister, med tillkännagifvande att en internationel fiskeriuutställning vore ämnad att ega rum i London detta år, inbjudit Sverige att deltaga i densamma, hvarefter härvarande storbritanniske Chargé d'affaires i skrifvelse den 19 påföljande Maj meddelade, att, enär ett gynsamt resultat af utställningen till en stor del komme att bero af den fullständighet och den skyndsamhet, hvarmed förberedelserna för främmande länders deltagande i densamma kunde träffas, hans regering blefve tacksam att snarast möjligt erhålla kännedom om de åtgärder, Eders Kongl. Maj:t vore sinnad vidtaga i afseende på denna utställning, hvilken, enligt hvad Eders Kongl. Maj:ts beskickning i London upplyst, komme att öppnas i början af nästkommande Maj månad.

Uti häröfver afgifvet underdånigt utlåtande af den 5 Juni 1882 hade Landtbruksakademiens förvaltningskomité — med öfverlemnande af ett utaf Intendenten vid naturhistoriska riksmuseum, Professoren F. A. Smitt afgifvet yttrande, deri denne framhållit de skäl, hvilka påkallade Sveriges deltagande i London-utställningen och som gjorde detta deltagande till en vigtig angelägenhet för en af landets allmännast bedrifna

binäringar, hvilken, derest för henne bereddes en löande marknad, borde komma att utveckla sig till en stor industri — för egen del anför, att derför erfordrades icke allenast kännedom om de tidsenligaste sätten att gå till väga vid fångsten och om de dervid använda olika redskapen, utan äfven om de olika beredningssätten af den bästa varan samt fullständig insigt om de olika medel, som borde anlitas för ett uppträdande å världsmarknaden i kommersielt hänseende, samt att i detta fall en internationel utställning i London otvifvelaktigt borde vara en af världens förnämsta och för Skandinavien vigtigaste, lärörrikaste och för framtiden mest fruktbringande, på grund hvaraf förvaltningskomitén ock förordat Sveriges deltagande i denna utställning.

Den 23 Juni 1882 behagade Eders Kongl. Maj:t, som ansåg fiskeriutställningen i London kunna komma att ega stor betydelse för den svenska fiskerinäringen, besluta, att Sverige skulle deltaga i densamma, samt förordnade till Sveriges kommissarie dervid Professoren Smitt.

Enligt de officiella berättelserna om Sveriges utrikes handel har importen af fiskeprodukter under åren 1875—1879 i medeltal per år med högst betydligt belopp öfverstigit värdet af dylika exporterade produkter. En förändring i detta afseende har dock inträdt efter Sveriges deltagande i fiskeriutställningen i Berlin 1880. Derigenom knötos nya handelsförbindelser, hvilka haft till följd, att värdet af de från Sverige exporterade färska fiskevaror på flera ställen i betydlig mån stegrats. Utan tvifvel skall en utställning i London, der fiskprisen äro betydligt högre än i Berlin, erbjuda ännu större fördelar i detta hänseende, derest de svenska exportörerna få tillfälle att på förmånligt sätt uppträda i täflan på marknaden derstädes, förutom att en jemförelse och täflan med Englands fisken bör lemna de svenska fiskeriidkarne vigtiga lärdomar för en snabb utveckling af denna industri. Enligt hvad jag har mig bekant, har ock Eders Kongl. Maj:ts beslut om Sveriges deltagande uti utställningen i London omfattats med synnerligt intresse af fiskeriidkare och andra, hvarpå jag såsom exempel tillåter mig nämna, att Professoren Smitt redan nu emottagit omkring 3,000 särskilda anmälningar från 151 utställare, af hvilka åtskilliga tillkännagifvit sig vilja deltaga inom flera afdelningar, och utsigt synes således förefinnas, att antalet deltagare från Sverige skall blifva dubbelt så stort, som vid utställningen i Berlin.

Hvad nu kostnaderna för Sveriges deltagande i dessa utställningar angår, så hade beskickningen i Madrid i förstone beräknat, att för utställningen i Madrid skulle erfordras ett belopp af 20,000 kronor, och hemstälde om anvisande af ett förslagsanslag å nämnda belopp, men sedan spanska regeringen tillkännagifvit att utställningen vore att betrakta såsom officiel, hvarigenom den erhöi en större omfattning, visade sig dock snart att denna summa vore för låg. Professoren Nordenström har ock uti den af mig förut omnämnda promemoria förklarad, att kostnaderna numera icke kunde beräknas lägre än till 55,000 kronor. Oafsedt den ökade kostnad, som blifvit en följd deraf, att utställningsföremålen måst afsändas under en för skeppsfarten ogynsam årstid och af fruktan för ishinder dessutom så tidigt, att deras magasinering i Madrid under några månader icke kunde undvikas, gjorde nemligen den mera framstående beskaffenheten hos utställningen, sedan den blifvit förklarad officiel, det till en bjudande nödvändighet att vidtaga mera kostsamma anordningar, än först var ämnadt, liksom ensamt den omständighet, att den svenska utställningen nu antagit vida större proportioner, än till en början kunnat förutses, måste förorsaka en väsentlig ökning i utgifterna. Af det föreslagna beloppet 55,000 kronor beräknades:

för en utställningspaviljong.....	kr.	7,000.
» transport af utställningsföremålen, assurans, spedition, magasinshyra m. m.....	»	6,000.
» kommissarien under åtta månader i Madrid	12,000	
samt för resor till Madrid och åter	<u>1,370</u>	» 13,370.
» en biträdande ingenjör	»	1,100.
för 3 arbetares resa till Madrid och åter jemte traktamente till två af dem	»	3,000.
» byrå, skrifmaterialier, porto, telegram m. m.....	»	4,500.
» öfversättning och tryckning af katalog jemte särskild brochyr angående den svenska grufhandteringen	»	4,500.
» dekorationsföremål samt inrednings- och dekoreringsarbeten	»	5,000.
till ersättning för skadade och förkomna effekter	»	3,000.
för vakthållning, rengöring och diverse biträde	»	1,500.
till inköp af utställningsföremål m. m.	»	1,900.
för Nordenströms resa i Spanien sistlidna år	»	<u>4,130.</u>
		Kronor 55,000.

Räkenskaperna öfver kostnaderna för Sveriges deltagande i fiskeriutställningen i Berlin år 1880 visa en utgiftssumma af tillhoppa 22,562 kronor 15 öre. Med denna summa till utgångspunkt och med hänsyn till dels nödvändigheten att för utställningen i London anskaffa större mängd af vissa utställningsföremål, såsom redskap och modeller samt naturföremål och utmärkande produkter från sådana fabrikanter och fiskare, hvilkas ekonomiska ställning ej medgifver dem att sjelfva deltaga i utställningen, dels drygare transportkostnad, dels ock de högre arbetsprisen och den dyrare lefnadskostnaden i London, har Professorerna Smitt uppställt följande beräkning af kostnaderna för deltagande i fiskeriutställningen i London:

uppköp af utställningsföremål	kr. 5,000.
utställningens ordnande och dekorerande	» 10,000.
internationella juryns arbeten	» 1,000.
tryckningskostnader.....	» 4,000.
frakt- och transportkostnader	» 10,000.
Kommissariens och hans biträdes arfvoden	» 12,000.
de svenske jurymännens arfvode	» 3,000.
	Kronor 45,000.

Landbruksakademiens förvaltningskomité har mot Smitts beräkning erinrat, att beloppet 45,000 kronor borde för oförutsedda utgifter höjas med 5,000 kronor, på det man kunde vara förvissad derom, att utställningen, med afseende å den allmänna dyrheten i England, kunde anordnas så, att hon motsvarade det afsedda ändamålet äfvensom de fordringar, hvilka skäligen borde ställas på Sverige såsom kulturland i allmänhet.

Med afseende å det stora intresse, hvarmed ifrågavarande två utställningar omfattats och efter all anledning än ytterligare komma att omfattas af vederbörande industriidkare, och då framgången af Sveriges deltagande deri i högst väsentlig mån är beroende på det understöd, som af staten lemnas, anser jag beloppet af detta understöd icke böra sättas lägre än på sätt utställningskommissarierna samt Landbruksakademiens förvaltningskomité beräknat.

Och hemställer jag derföre — under erinran att kostnaderna lära tills vidare få af Statskontoret af om händer hafvande medel förskjutas — det Eders Kongl. Maj:t ville i nåder föreslå Riksdagen att till godtgörande af dessa kostnader anvisa ett anslag på extra stat för år 1884 af tillhoppa etthundrafemtusen kronor».

Hvad föredraganden sålunda hemställt behagade, uppå tillstyrkan af Statsrådets öfriga ledamöter, Hans Maj:t Konungen i nåder bifalla; och skulle i följd deraf till Riksdagen aflåtas nådig proposition af den lydelse bilagan till detta protokoll utvisar.

Ex. protocollo

A. L. van der Hagen.
